

D. O. D.

DISSERTATIO HISTORICA,
CONTINENS DISQUISITIONEM:
*AN HUNNI SINT FENNO-
RUM ABORIGINES?*

QUAM

CONSENSU AMPL. SENATUS PHILOSOPHICI
IN REGIA ACADEMIA ABOËNSI,

PRÆSIDE

Mag. JOHANNÉ BILMARK,

HIST. AC PHIL. PRACT. PROF. REG. ET ORD.

*Pro summis in Philosophia honoribus obtinendis
Publice examinandam sistit*

HENRICUS REFLIN,

NYLANDUS,

In Auditorio Majori die II Maji

Anni R. S. MDCCXCII,

H. A. M. C.

ABOË, Typis FRENCKELLIANIS.

S:Æ R:Æ M:TIS
MAGNÆ FIDEI VIRO,
PERILLUSTRI ac GENEROSISSIMO,
D:mo CAROLO ARVIDO
H ALLENBORG,
SUPREMI REGII DICASTERII ABOËNSIS
PRO-PRÆSIDI GRAVISSIMO,
MÆCENATI MAXIMO.

Ignoscas audaciæ meæ, GENEROSISSIME DOMINE PRO-PRÆSES, quod & TUE Dignitatis & meæ tenuitatis haud immemor, Perillustre Tuum NOMEN differtationi huic præfigere aufim. Devotum, quo TE, PERILLUSTRIS DOMINE PRO-PRÆSES, cernuus prosequor, animum publice declarare cupiens, præsentem arripui occasionem, hanc pietatis meæ nunquam intermorituræ tesseram TIBI offerendi, quam si eodem, quo me hætenus es dignatus, favore excipias, measque spes TIBI commendatas habere velis, ego vicissim, voti compos, cum appreciatione incolumitatis & omnigenæ felicitatis, in seros annos perennaturæ, ad cineres usque permanebo

PERILLUSTRIS ac GENEROSISSIMI NOMINIS TUI

cliens devotissimus
HENRICUS REJLIN.

PRÆFATIO.

Sicut in Historiæ theatro multa occurrunt momenta, de quorum genuina indole vix quidquam certi potest asferi; ita illud præcipue argumentum, quod origines gentium concernit, perplexis variarum opinionum tricis adeo plerumque est involutum, ut vix in alio tot sententiarum divortia, quot in hoc se offerunt, inveniantur. Cujus dissensus rationes hæ haberi debent præcipuæ: partim quod homines antiquissimis temporibus propter frequentes vicinorum populorum irruptiones solum sæpius vertere cogentur, partim quod plerique eorum adeo inter extrema tunc viverent, ut satis haberent, si necessaria vitæ præsidia pertinaci labore sibi possent comparare, de indaganda proinde, & cum posteris communicanda majorum suorum conditione parum solliciti; partim denique quod ea ignorarent adminicula, quibus memoria eventuum atque insignium factorum ab oblivione posset vindicari. Fuit tempus, quo antiquitatum scrutatores se spartam, suæ demandatam industriæ, ornasse crediderunt, dum ex sua patria, tamquam ex eodem alveari examina, celebres quascunque nationes in reliquum educerent orbem; quorum vero singulis rationibus licet cordatus nemo suffragetur, acutum tamen eorum ingenium & cum antiquissimis scriptoribus familiaritatem merito admiratur. Vix autem obscuriores sunt ullius populi natales, quam Fennorum, quos in suis quidem scri-

ptis tam exteri, quam veteres Scandiæ Historici nominant, sed veluti per transfennam, quasi in scenam orbis prodierint, ut inde protinus discederent. Quæ de origine Fennorum in arctoa hacce plaga diversis locis edita sunt specimina Historica, arbitramur esse notiora, quam ut antiquitatum patriarum curiosum quemquam fugere possunt: In magna autem opinionum circa dictam originem varietate, non uni obvenit perquam probabile, Fennos esse veterum Hunnorum, gentis valde famosæ, propaginem (a); quam vero opinionem perplexo dubitationis labyrintho involutam, pro ingenii modulo in hac dissertatione examinabimus, læti, si ad illustrationem argumenti, quod multorum exercuit industriam, aliquam conferre possimus symbolam.

- (a) Hanc de origine Fennorum sententiam, inter alios, fovērunt nobilissimi Historici STRAHLENBERG & SUHM, quorum ille docet, Fennicam nationem sub Oigurischensibus Hunnis fuisse comprehensam, hanc cognationem ex convenientia linguæ utriusque Nationis præcipue deducens, vid. *Das Nord und Ostliche Theil von Europa und Asia* p. 34 in not. & p. 61. Hic autem in præsentem rem ita disserit: *I det Store Tatarie finnes nu omstunder tvende Hofvesfolk og Sprog, det Mantcheauske, og Mungalske eller Calmuckiske; de sidste kan man være vis paa at være de samme, som de i middelalderen saa bekendte Hunner og Tyrker, en sag som den fortreflige de Guignes haver sat uden al Tvil; Sprog, Levemaade, Skabning og Udseende bewise ogsaa at alle Finske Folk ere Brødre af dem; heraf maae man slutte, at da deres første Førfædre komme ind paa de Caucasiske Bierge, vendte nogle sig nord och vester efter, og de bleve Stamfædre for*
de

de Finske Folk, andre öfter efter, ginge over Wolga, og bleve bekiendte under navn af Isjedoner, og ved dem Stamfädre för Huner og Tyrker. Et nonnullis interjectis rotunde adierit: at alle Finske Folke, slag, der efter Sprog, Levemaade og Statur at dömmes ere af en oprindelse med Hunnerne, vid Försög til et Udkast af en Historie over Folkenes Oprindelse i Almindeligbet p. 185 & 193.

§. I.

Ut probabilitatis quandam facem in obscuro hoc, quod nostræ est considerationis, argumento accendamus, paucis dispiciamus, quid de natalibus Hunnorum nos doceant Historici, de quibus præsumendum, quod notitiam hujus gentis habuerint. Inter hos referendus est JORNANDES, Gothorum, qui post varios calus sedes sibi in Italia fixerunt, seculo VI Episcopus, qui proinde ATTILA, sub quo Rege Natio Hunnica præcipue floruit, non integro posterior fuit seculo. Perhibet autem ille, ut ab antiquitate accepit, quod FILIMER, Gothorum Rex, & GANDARICI MAGNI filius, post egressum ex Scanzia insula, jam quinto loco principatum tenens Getarum, qui & terras Scythicas cum sua gente introisset, repperit in populo suo quasdam magas mulieres, quas patrio sermone Alyrumnas OROSIUS cognominat, easque habens suspectas, de medio sui proturbaverit, longeque ab exercitu suo fugatas in solitudine errare coegerit. Quas sylvestres homines, quos *Faunos Ficarios* vocant, per eremum vagantes dum vidissent, & earum se complexibus in coitu miscuissent, genus hoc ferocissimum, Hunnos scilicet, ediderint (a). Danda antiquitati venia, quod suis narrationibus fabulas sæpe immiscuerit, per quarum tamen

facum mens scriptorum non raro comparēt. Ex hoc certe colligere licet testimonio, tam quo circiter tempore Hunni, ex veterum traditione, sint orti, quam etiam cujus profapia ex eorum mente fuerint. Scilicet orta fuit ferox hæc Natio, cum FILIMER, quintus post BERICHUM, qui coloniam Gothorum ex Scanzia eduxit, Princeps, ad clavum imperii Getarum sederet. Docent autem probatissimi Historici, BERICHUM hunc circa initium æræ Christianæ vixisse; quamobrem si cuilibet seculo tres successive Regum generationes tribuamus, ætas FILIMERI, quæ epocha est ortus Hunnorum, in medium circiter seculi secundi incidit (*b*). Ex allato JORNANDIS testimonio præterea discimus, veteribus fuisse persuasum, Hunnos genus suum maternum ad Getas referre, ortos quippe ex concubitu feminarum Geticarum Alrunor (diversimode enim vox illa scribitur) seu mulierum fatidicarum ex interpretatione Nob. IHRE (*c*), cum Faunis seu cum Tartaris, ut nos opinamur, earum vicinis, ac sporadico vivendi generi adsvetis. A Jornande parum recedit PROCOIUS, ei æqualis, Hunnos cum Scythis & Massagetis, vicinia forte habitationum deceptus, confundens (*d*). WITIKINDUS autem, seculi X Historicus, disertis adfirmat verbis: *Hunnos egressos fuisse de Gothis, Gothos autem de insula, ut Jornandes narrat, nomine Sultza* (*e*). Quid? quod non pauci Historici existiment, Hunnos intra Scandiae fines primitus habitasse, gravemque inter Gothos & Hunnos pugnam, cujus in Hiltoria Hervaræ (*f*) fit mentio, in campis habitam fuisse Westro-Gothicis, atque plura hujus regionis loca ab eisdem Hunnis nomen suum sortita (*g*). Sed Historica hæc est præsumptio, idoneis probationis nervis destituta (*b*).

- (a) Vid. libr. de rebus Geticis p. m. 103. & 104. & ab hoc Historico ea, quæ de Origine Hunnorum habent, depromserunt Ant. BONFINIUS in rerum Ungaricarum Decadibus, & CALLIMACHUS EXPERIENS in suo Attila.
- (b) Vid. Nob. LAGERBRING Histor. Svecar. Tom. 1. p. 546. & 547.
- (c) Vid. Glossarium Svio-Gothicum voce Alvuna.
- (d) Vid. libr. 1. de Bello Persico Cap. X.
- (e) Vid. Annales Saxon. libr. 1. p. 8.
- (f) Vid. Cap. XIX.
- (g) Vid. J. G. KEPSLERI antiquitates septentrionales & Celticas p. 103.
- (h) Vid. VERELII Not. ad Hervaræ Histor. p. 277. & LAGERBRING libr. cit. p. m. 542.

§. II.

Enimvero quæ de origine ac rebus Hunnorum gestis in antiquis Romanorum ac Gothorum scriptis occurrunt, virilem hujus gentis ætatem ac senectutem potius, quam infantiam concernunt, si eorum narrationes in contentionem cum illis veniant, quæ monumentorum Chinesium fide nixus, de Hunnis nos docet Historicus Galliæ maxime celebris DE GUIGNES in opere, quod inscripsit *Histoire Générale des Huns* &c V voluminibus constante, ex quo pauca quadam, antiquitatem gentis Hunnorum spectantia, breviter & quasi per transennam proponemus. Silentio præterimus ea, quæ de origine Tartarorum, quo generali nomine Hunnos olim fuisse comprehensos laudatus hic Auctor existimat, ad ea descendentes tempora, quibus Hunni seorsim inclarescere cœperunt,

runt, quod 1200 circiter annis ante æram Christianam factum fuisse commemorat, ex qua epocha Hunni totam possedisse Tartariam, ac frequentes in Chinense imperium fecisse irruptiones, perhibentur. Quicquid autem abhinc, intervallo decem seculorum in Gente contigit Hunnica, ad tempus Historiæ Hunnicæ partim ἄθλων, partim μυθικὸν pertinet, Historico ab anno 209 ante natum Christum incipiente; a quo seriem non interruptam & ad an. 93 æræ Christianæ se extendentem, nobis exhibet Principum XXVI, qui Hunnis imperarunt (a). Quocirca observare licet, cum quod singula horum Dynastiarum nomina sint ad genium linguæ Chinesium, non tam loquentium, quam litteras potius modulantium, emollita, forte rectius, deformata; tum quod Hunni in Chinesium Scriptis nominentur modo *Hien-joun*, modo & quidem præcipue *Hiong nou; Mot corrumpu*, inquit Auctor, *par les Chinois, & dont la vrai prononciation, qui nous est également inconnue, a formée le nom des Huns*, Hunni (b) Caterum veteres Hunni ingentem Asiæ partem, in longitudinem a fluvio Irifsch versus orientem ad regionem, quam hodie incolunt Tartari Mantcheous dicti, & in latitudinem a famoso imperii Chinesis muro & montibus Tibet, ad montes Altai versus septentrionem se extendentem, suo tenebant imperio (c). Horum autem posteri, qui Chinesium sæpe vastaverant provincias, mutuis tandem fracti discordiis, a Chinesibus, occasione inservientibus, victi & ita sunt dissipati, ut, vergente seculo primo, pars eorum versus occasum, altera versus septentrionem se recipere cogeretur, utraque deinceps ab aviris sedibus magis magisque digrediente (d). In eo denique conveniunt Historici tam Chineses, quam alii, primam Hunnorum in Europam irruptionem, duce eorum BALAMIRO, circa an. Chr. 376 factam esse (e).

- (a) Vid. *Histoire des Huns &c. par Mr. De GUIGNES* Tom. I. p. 216. seq. Ceterum de fide, quam merentur antiquitates veterum populorum, & in his Chinenſium Vid. librum, cui titulus *De l'origine des Loix, des arts & des ſciences, Tom VI. diſſert. VIII.*
- (b) Vid. *Histoire des Huns* Tom II. p. 13.
- (c) Vid. *Historici modo cit. Description de la Grande Tartarie* Tom. II. p XL; opinantur etiam multi, hos Hunnos eſſe eos, quos *PTOLOMÆUS* Geograph. libr. VI. Cap. XVI per τὰς ἀρβύβας designat.
- (d) Vid. *L'Histoire des Huns &c. Tom. I. p. 217.*
- (e) Vid. *Libr. modo citat. p. 218, item J THUNMANN'S Untersuchungen über die Geſchichte der öſtlichen europäiſchen Völker p. 27.*

§. III.

Fennos a veteribus Hunnis non eſſe oriundos, exinde primum colligere licet, quod priſci Europæi Scriptores, utriusque Nationis mentionem facientes, longe ſerius de Hunnis, quam de Fennis loquantur; procul dubio, quod dum Romani per Orientales Europæ partes victoricia ſua circumtulerunt arma, Hunni eas nondum attigiffent oras, ſed in parte Aſiæ interiori hærent. Exiſtimat quidem Cl. THUNMANNUS (a), quod DIONYSIUS de CHARAX, a libro, quem ad mandatum Imperatoris AUGUSTI conſcripſit, *Periægeta* communiter appellatus, Hunnorum faciat mentionem, ita canens: Ἕννοι δ' ἐξέμας, ἐπὶ δ' αὐτοῖς κάσπιοι ἄνδρες -- ἀλβανοὶ ἢ ἐπὶ τοῖσιν ἄγριοι -- Unni item deinceps, prope ipſos autem Caſpii viri -- Albani ſub hos Martii (b). Enimvero cum in aliis codicibus occurrant Ἕννοι, & nec STRABO, nec alii veterum Geographorum quid

quidquam de Hunnis memoriae prodant, aliorum sit iudicium, an versiculo huic aliquid insit ponderis, praesertim cum idem THUNMANNUS nos doceat, quod demum seculo IV in Historia Armenica mentio Hunnorum occurrat. Loquitur quidem *Theophylactus* SIMOCATTA, secul. VII Scriptor de Unnis, sed qui simul indicat, quod Persae ita nominaverint Turcas (c), ad Fennorum Nationem nequaquam referendos. *Chunorum* nomen occurrit quidem apud Geographum PTOLOMÆUM seculi II scriptorem, qui eos collocat μελαζὺ βαρβαρων καὶ ροξαλαίωνων, inter *Bastarnas & Roxolanos* (d); an vero hi Chuni ad Nationem pertinuerint Hunnorum, non habuit CELLARIUS, quod pro certo adfirmaret (e). Sed demus, quoniam exigua est nominum differentia, *Chunos* fuisse Hunnos; attamen quum quoad sedes a Fennis longe distarent (f), diversas quoque has fuisse gentes, non praeter rationem concludimus. TACITO, seculi I Historico, plane ignoti fuerunt Hunni, qui vero Fennorum vivendi modum, & quas sua aetate hi habuerunt sedes, copiose describit (g). Loquitur etiam PLINIUS, Tacito aequalis Scriptor, de Eningia (h) seu Feningia, regione Scandinaviae contermina, & hac qua amplitudinem non multum minori (i). Dum JORNANDES, qui eo vixit & tempore & loco, quibus notitiam gentis Hunnicæ sibi comparare potuit, populos, Scanziam habitantes, describit, his annumerat etiam Finnos, quibus longe posteriores fuisse Hunnos, aperte insinuat (k). Quæ in medium jam allata argumenta, si alia non suppeterent, præsumtam Fennorum ab Hunnis originem, ex nostro saltem iudicio, reddunt dubiam.

(a) Vid. *Libr. supra citat. pag. 24.*

(b) Vid. *DIONYSII descriptionem orbis p. m. 203, ex editione B. BERTRANDI.*

(c)

- (c) Hoc discimus ex BERTRANDI observationibus ad Periegetæ opus.
- (d) Vid. *Geograph. Libr. V. Cap. IX.*
- (e) Vid. *Notitiam Orbis antiqui Tom. I. Libr. II. Cap. VI. p. m. 507.* Quocirca notari meretur, quod HELMOLDUS ab initio *Chronici Slavici* per *Cbunigard* intelligat Rossiam, quam Auctor *Historiolæ Gothicæ* de GOTHRICO & ROLFONE Cap. IV. p. 26 appellat *Kiânugard*; ad quæ verba ita commentatur Cl. SCHOETTGENIUS in *dissertatione de Russorum Synonymis p. m. 12.* Ego, salvis aliorum judiciis, arbitrator, Principatum *kioviensem* innui, nam *Kiovia* erat *Ruthenorum metropolis*; illud vero, quod de Hunnis ajunt, *mibi non satis verisimile videtur.* Profecto in aliis nostris *Historiis* distinguuntur *Hunalandia* & *Risalandia.*
- (f) Sunt quidem varia intra Scandiam loca, quorum nomina ab *Hun* incipiunt, quæ an Hunni unquam habitaverint, adseverare non audeamus, dissentientibus in hoc argumento a se Historicis.
- (g) Vid. *libr. de moribus Germaniæ Cap. XLVI.*
- (h) Observat *Cellarius libr. cit. p. 490.* quod in *M. Stis Epigia*, in editis autem libris *Eningia* legatur, quam vocem per *Feningiam* interpretati sunt recentiores, quibus vero propterea dicam scribit Nob. SUHM in *libro om de Nordiske Folks åldste Oprindelse §. IV. p. 15;* quamvis adjecta a Plinio descriptio in nostram quadrare videatur *Finlandiam.*
- (i) Vid. *Histor. Nat. Libr. IV. Cap. 27.*
- (k) Vid. *libr. de rebus Geticis p. m. 82. & 103.*

§. IV.

Quamvis Deus O. M. corpora hominum paribus instruxerit organis; docet tamen experientia, quod illa, accedente a tenera inde ætate crebra exercitatione, ita possint quasi modificari, ut in eorum usu maxima animadvertatur disparitas. Valet hoc imprimis de facultate loquendi, atque usu organorum eidem exserendæ inservientium, ex quorum diverso motu ac varia per longam & sæpe imperceptibilem consuetudinem in habitum deducta conformatione sine dubio provenit, ut non singulæ tantum Nationes peculiarem suam habeant linguam, sed singuli etiam sub eadem comprehensi gente, qua elocutionis tenorem ita discrepent, ut ex provinciali dialecto homines possint distingui. Immo dum homines per diversos, quibus vita nostra patet, casus in distitas & alio quasi sole calentes regiones a communi stirpe avulsi projiciuntur; vernaculam suam, modo quosdam habeant sympatriotas, cum quibus sermones subinde conferre possunt, serius quam avitos mores & patrias consuetudines, diversarum licet Nationum turba cincti, dediscunt. Quare etiam linguarum convenientia argumentum semper habitum fuit magni ponderis in asserenda gentium cognatione & ex communi stirpe origine, deficientibus præsertim argumentis Historicis (a). Nisi autem filo hoc Ariadæo in gentium cognatione indaganda caute utamur, fieri facile potest, ut nubem pro Junone complectamur; eidem enim confirmandæ non sufficit vocum quarundam ac casu veluti fortuito repertarum vel per commercia introductarum convenientia, qua sonum licet & significationem similia, sed talium, quæ ad res maxime communes ac necessarias designandas utrinque solent adhiberi. Contra ea, si gens quædam vel non habeat vel ægre
ferat

ferat litteras, alteri genti velut proprias, ac luculenter proinde appareat, dispositionem loquelæ in utraque gente diversam esse, sine hæsitacione concludere licet, gentes has non esse cognatas, quamvis cateroquin quoad præceptorum Grammaticalium tenorem parum a se discrepent. Enimvero ex hoc præmissarum *παρόδω* in viam præsentis argumenti veniamus. Diffiteri quidem nemo potest, linguas Fennicam & Hungaricam, quam ab Hunnica ratione ætatis tantum differre, auctoritate Scriptorum Hungaricorum inducti supponimus, qua vocum nonnullarum sonum & significatum inter se convenire, cujus rei specimen Viri, in republica Litteraria superioris subsellii exhibent (*c*): quæ tamen utriusque linguæ harmonia, ex nostro saltem judicio, tanta non est, quanta inter linguam Hungaricam & Lapponicam, quæ expectationem superat (*d*), animadvertitur, vel quæ præsumtæ inter Nationem Fennicam & Hungaricam cognationi, extra dubitationis aleam ponendæ, sufficit. Notari enim meretur, quod vocabula quævis a B, D, F & Z incipientia, sint Fennis peregrina (*e*), quorum tamen farragine lingua abundat Hungarica; contra ea Fenni plurimas habent voces, ab y incipientes, quam litteram ab initio vocis positam, non ferunt Hungari (*f*). Uterius Fenni ex duabus consonantibus, ab initio vocis cujusdam occurrentibus, alteram elidunt, pleno quippe ore loquentes, in lingua autem Hungarica nihil est frequentius, quam vocabula, a CZ, SZ, TZ, TZS, ut alia reticeam similia, & per volubilem expressa sibilum, invenire (*g*). Denique Hunni suas litteras a dextra sinistram versus, secus ac Fenni faciunt, scribebant. Ut vero ad oculum pateat, qualis sit linguæ Fennicæ ad Hunnicam seu Hungaricam relatio, schema quoddam vocum, quibus eadem res in utraque exprimuntur lingua, subjungemus:

<i>Latine.</i>	<i>Fennice.</i>	<i>Hungar.</i>	<i>Latine.</i>	<i>Fennice.</i>	<i>Hungarice.</i>
Unum	Yxi	Edgy	Deus	Jumala	Isten
Duo	Kaxi	Kettő	Cælum	Taivas	Eg, menuel
Tria	Kolme	Hérom	Nubes	Pilvi	Felyhő
Quatuor	Neljä	Negu	Ventus	Tuuli	Szel
Quinque	Wijfi	Ött	Nix	Lumi	Hő
Sex	Kuus	Hat	Sol	Auringo	Nap
Septem	Seitzámán	Het	Luna	Kuu	Höld
Octo	Kahdexan	Nyoltz	Terra	Maa	Föld
Novem	Yhdexan	Kulenz	Silva	Mezä	Mez
Decem	Kymenen	Tiz	Lapis	Kivi	Kő
			Ferrum	Rauta	Vás

Latine. Fennice. Hungarice.

Pater	Ilä	Atya
Mater	Äiti	Anya
Homo	Ihminen	Ember
Vir	Mies	Fér
Oculus	Silmä	Szem
Auris	Korva	Fül
Ignis	Tuli	Puz
Dies	Päivä	Nap
Nox	Yő	Ey
Casa	Kota, pirti,	Satora
Piscis	Kala	Hal
Pes	Jalka	Lap
Canis	Koira	Kutyä (b).

Si hoc vocabulorum spicilegium in messem, quod fieri posset, adhuc augeremus, nostra tamen opinio ne quidquam exinde debilitaretur; siquidem ex hac, æque ac ex illo dispalesceret, in linguis Fennica & Hungarica occurrere voces, quarum nonnullæ insignem, plures exiguam, plurimæ autem nullam inter se habent convenientiam.

tiam. Quando autem harmonia vocum est conspicua, eadem tamen inter linguam Lapponicam & Hungaricam in isto casu est magis luculenta; quare præsumi potest, detur tamen venia conjecturæ, majores nostros voces illas a confinibus in Finlandia Lapponibus olim mutuatas, suæ linguæ ut proprias postmodum inseruisse. Fennos enim & Lappones ad eandem pertinere Nationem, quod multis fuit persuasum (*i*), in nostrum inducere non possumus animum; quum istam opinionem magno argumentorum apparatu accuratioribus antiquitatum patriarum Scrutatores plane rejecerint (*k*). Quum itaque ex eis, quæ in medium hactenus attulimus, adfatim constet, convenientiam linguarum Fennicæ & Hunnicæ seu Hungaricæ non esse tantam, quanta ad veram utriusque Nationis consanguinitatem probandam ex asse valeret; hypothesin istam præstantissimorum Historicorum (*l*) auctoritate nixi haud admittendam esse censemus.

(a) Quantum ad origines gentium investigandas positum sit momentum in linguarum vestigiis, docuerunt cum alii, tum imprimis Joh. BODINUS in *methodo Historiar. Cap. IX. p. m. 362 seq.*

(b) Vid. M. BELII *Exercitationem de veteri Litteratura Hunno Scythica*

(c) Vid. *Tabulam linguarum Harmonicam a Nob. STRAHLENBERG consignatam*, & in opere ejus Historico, in antecedentibus a nobis citato, occurrentem, itemque Nob. Joh. IHRE *Glossarii Svo Gothici proœmium p. XXXIX & XL*. Memorabilem ibidem illustris hic Auctor refert casum, quod scilicet Fennici quidam milites, in bello Germanico capti & in Hungariam abducti intra perexiguum tempus cum regionis ejus incolis colloquia miscere potuerint; quod tamen parum obyenit mirum, si ex legione Ostrobotnica hi

fuert milites, atque linguam etiam calluerint Lappo-
nicam.

- (d) In hoc campo magna imprimis cum laude versatus est Cl. J. SAINOVICZ, natione Hungarus, qui in Lapponia aliquamdiu commorabatur, cujus invenitur *demonstratio: Idioma Ungarorum & Lapponum idem esse*; de quo libro vid. *Tidningar utgifne af et Sálskap i Abo år 1771 p. 3, 61, 138, 180, 186*; quam quidem Hypothesein uberius excoluit Em. J. ÖHRLING, Lapponia Westrobotniensis, edita Upsaliæ An. 1772 sub præsidio Nob. IHRE Dissertatione de *convenientia linguæ Hungaricæ cum Lapponica*.
- (e) Vid. imprimis Rev. D. D. JUSLENII *Lexicon Fennicum*; res cæteroquin est inter nostrates notissima.
- (f) Vid. *citat. M. BELII Exercitat. p. 32. & seq.*
- (g) Vid. *librum modo citatum p. 42.*
- (b) In hac vocabulorum utriusque linguæ sylloge consignanda præcipue consulimus nominatam STRAHLENBERGII Tabulam.
- (i) Vid. WEXIONII GYLLENSTOLPES *descriptionem Sveciæ libr. II. Cap. 10 & libr. III Cap. 12 J. SCHEFFERI Lapponiam Cap. VI. Nob. SUHM onis de Nordiske Folks äldste Oprindelse p. 1.*
- (k) Vid. Nob. LINDHEIM *Schediasma* continens observationes de diversa origine Finlandorum & Lapponum, insertum Actis Reg. Scient. Academ. Upsl. Vol. II. nec non *Cel. Professoris H. G. PORTHAN Annotationes in P. JUUSTEN Chronicon Episcoporum Finland. p. 80 & seq.*
- (l) Vid. *Cel. SCHLÖZERS allgemeine nordische Geschichte p. 292 seq.*

§. V.

Almam porro si consulamus Naturam, aliud ipsa nobis subministrat argumentum contra præsentam inter Fennos & Hunnos cognationem, a corporum utriusque Nationis habitu desumptum, docentibus Historicis fide dignis, eam in illos, quam in hos fuisse faventiorum. Veteres enim Hunnos, Orbis Europæi quondam & terrorem & flagellum, ita describunt Auctores: quod corpora eorum massam carneam fere informem referrent, & tamquam in nodum contortam; speciatim illis tribuentes staturam brevem, sed obesam, collum solito crassius, haud multum ultra humeros prominens, dorsum incurvum, caput magnum & rotundum, oculos parvos, & suis orbitis profundius immerfos, obtutus tamen vividos & asperos, colorem denique corporis subnigrum (a). Et ut Marti se suosque devoverant filios, ita nihil intermiserunt, quo hi corpora nanciscerentur, ad quorum aspectum alii exhorrescerent, patribus proinde in facies filiorum recens natorum non uno modo faventibus (b). Vivam horum Hunnorum imaginem etiamnum præbere censentur eorum posteris, *Mongolo-Kalmucko-Massagetæ*, a Nob. STRAHLENBERGIO, qua corporis habitum ita descripti, quod sint *ein ungestaltés besfliches Volck* (c). Auxit hanc deformitatem durior ac perdifficilis, qualis inter veteres Hunnos obtinuit vivendi ratio, quos insuper atro carbone forsitan notarunt Scriptores, ut morum barbariei foeditatem corporum respondisse palam facerent. Quidquid sit, certum tamen est, corporum Hunnicorum habitum ex deformi multum traxisse, adeoque a forma majorum nostrorum, etiam eorum, qui in remotissimis oris a cultiori vitæ genere fuerunt alieni, toto, ut ita dicamus, cælo fuisse diversum, quippe quorum corpora sunt procera, erecta,

suc-

succulenta, non pingua, singulaque membra eam habent proportionem, quæ ad venustatem formandam naturaliter requiritur (d).

(a) Vid. *PROCOPII de Bello Gothico libr. II. Cap. 6. libr. IV. Cap. 3. & Histoire du Bas-Empire par M: Le BEAU Tom. IV. p. m. 378.* Quæ præeuntibus his aliisque Historicis, de forma corporum Hunnicorum attulimus momenta, talia sunt, qualia de Lapponum corporibus non pauci perhibent Scriptorum, vid. *SCHEFFERI Laponiam Cap. V.*

(b) Vid. *JORNANDIS libr. citat. p. m. 104. 105.*

(c) Vid. *libr. supra citat. p. 39.*

(d) Vid. *D. JUSLENII Vindicias Fennorum, in Nob. NETTELBLADTS Schvedische Biblioth. Tom. I. p. 143 seq.*

§. VI.

Quum denique experientia doceat, quod vitæ genus, in quo Majores suum præcipue posuerunt studium, nepotes eorum & posteræ ægre & vix post seculorum feriem in desuetudinem abire patientur; ex disparitate institutorum ac vitæ generis duarum Nationum probabiliter concluditur, eas diversæ esse prosapiæ. Cum populis barbaris hoc commune habuisse veteres memorantur Hunni, ut ætatem in castris consumerent, bella vel aliis inferentes vel ab his sibi illata repellentes, nec contenti, finitimas lacessivisse gentes, in remotissimas etiam regiones strictis penetrasse gladiis. Equitatu præterea valuerunt Hunni, suis ita velut adfixi equis, ut ex his raro descenderent, sive cibum, sive somnum capturi (a). De pri-

scis

scis autem Fennis memoriæ prodit TACITUS (*b*), quod mira eis feritas (id est vitæ cultioris ignorantia), fœda paupertas, quod ex venatu viverent, & hoc beatius arbitrarentur, quam ingemere agris, illaborare domibus, & suas aliasque fortunas spe metuque versare. Constat quidem, Fennos sequentibus seculis crebras irruptiones in Svethiæ provincias fecisse, sed aliorum, præsertim Æsthiorum, cognatæ gentis, signa secutos; ipsi enim inter boreales populos habebantur *mitissimi* (*c*). Nulla igitur sunt indicia, quod Fenni soli prisco ævo memorabilia gesserint bella, aut servos bello captos habuerint. Præterea expeditiones eorum fuerunt maritimæ, nec terrestres suscipere potuerunt, equis, ut perhibet TACITUS, destituti. Hunni denique suis constanter paruerunt Regibus, quorum longam nobis seriem exhibent Historici; veteres autem Fenni proprios non habuerunt Reges; cujus rei argumenta sunt, quod idoneam nullam sua lingua habent appellationem, qua Regem designent, urbibus etiam & arcibus destituti, aliud non agnoverunt imperium, quam quod patrum familiarum niteretur auctoritate, quæ enim in vetustis annalibus Scandicis de Fennorum Regibus, cum quibus Suethiæ Principes partim fœdera inierunt, partim bella gesserunt, passim memorantur, Dynastas quosdam nostræ Finlandiæ non spectare, dudum fuit probatum. Ex quibus in medium jam allatis momentis adfatim constare arbitramur, Fennos ab Hunnis nationem fuisse plane diversam.

)

(

(a) Vide quæ de Hunnorum vivendi ratione ex pluribus antiquis Historicis collegit *Le BEAU Libr. citatæ* p. 378 *seq.*

(b) Vid. *Libr. de moribus Germaniæ Cap. XLVI.*

(c) Vid. *JORNANDIS Libr. cit. p. m. 82.*

S. D. G.

